

Д.Б.б
297

ЗАКОН

О

НАРОДНОЈ БАНЦИ

ОД 6. ЈАНУАРА 1883

СА СВИМА ЊЕГОВИМ ИЗМЕНАМА ДО ЗАКЉУЧНО 1908 ГОДИНЕ

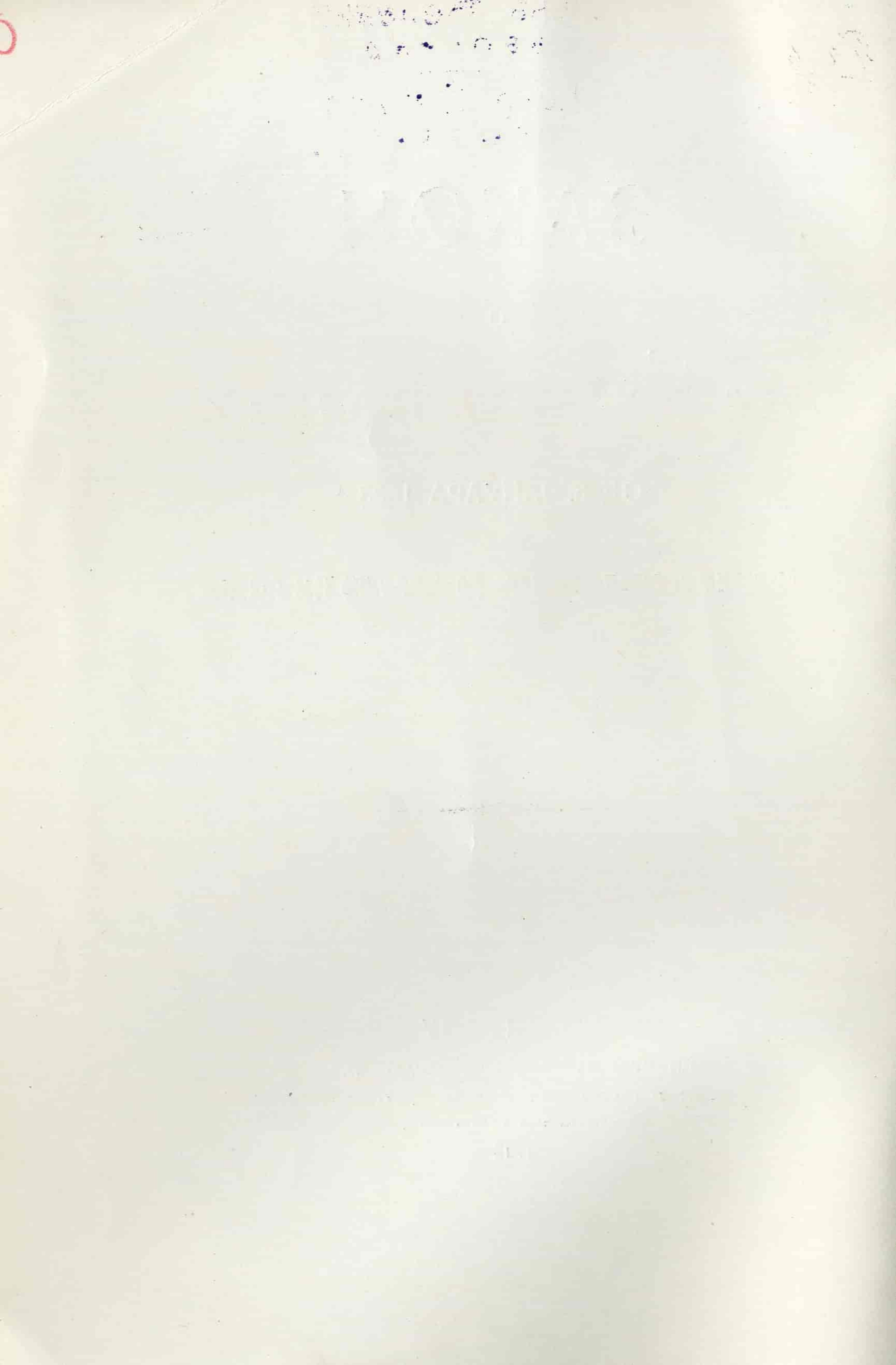
У БЕОГРАДУ

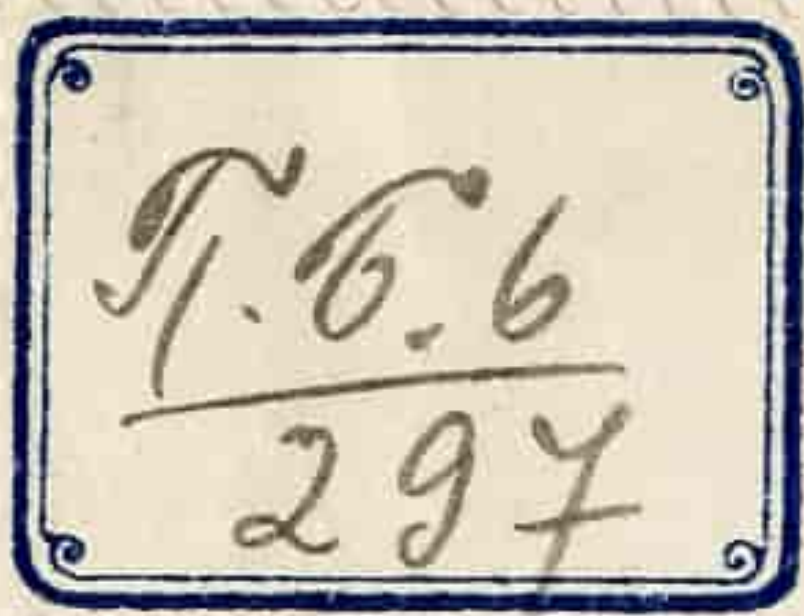
ШТАМПARIЈА „ДОСИТИЈЕ ОБРАДОВИЋ“

ДИМИТРИЈА ГАВРИЛОВИЋА (ПРЕЂЕ А. М. СТАНОЈЕВИЋА)

КНЕГИЊЕ ЈУБИЦЕ УЛИЦА БРОЈ 6.

1914

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

ID=246324236

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И Б. 45307

ЗАКОН

О

НАРОДНОЈ БАНЦИ

ОД 6. ЈАНУАРА 1883

СА СВИМА ЊЕГОВИМ ИЗМЕНАМА ДО ЗАКЉУЧНО 1908 ГОДИНЕ

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАРИЈА „ДОСИТИЈЕ ОБРАДОВИЋ“

ДИМИТРИЈА ГАВРИЛОВИЋА (ПРЕЂЕ А. М. СТАНОЈЕВИЋА)

КНЕГИЊЕ ЈУБИЦЕ УЛИЦА БРОЈ 6.

1914

THE LIBRARY
OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO
3122 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

Лука Ћеловић

БЕОГРАД

Luka Celović

БЕОГРАД

ЗАКОН

О

НАРОДНОЈ БАНЦИ

I

У цели да се јевтинијим капиталима и добро уређеним кредитом трговина и радиност у Краљевини Србији унапреде, Краљевска се Влада овлашћује, да, на основима, који су овим законима прописани, установи **Народну Банку**. (6. I. 83).

ОДСЕК ПРВИ

Фирма, станиште, трајање, капитал

Чл. 1.

Фирма Српске Народне Банке гласиће:
„Привилегована Народна Банка Краљевине Србије“.

Фирма ће се та протоколирати у београдском трговачком суду, а филијали или агенције код дотичних окружних судова. (изм. 23. IX. 85).

Чл. 2.

Станиште је Српске Народне Банке у Београду. Ван Београда може Банка по Србији отворати своје филијале или агенције само по споразуму са

Краљевском Владом. (*изм. 23. IX. 85, 15. XII. 93 и 15. III. 908*).

Чл. 3.

Трајање кр. срп. привил. Народне Банке утврђује се на *двадесет и пет година*, рачунајући од дана конституисања. (*б. I. 83*).¹

I. Народној Банци продужује се садашња повластица на даљих двадесет и пет година. Ово продужење рачуна се од 16. марта 1909-те год.

Прописи досадашњих закона о повластици Народне Банке, у колико се овим законом не мењају, остају у важности и за време овог продужења.

II. Оно што је Банци одређено овим законом, и оно што остаје у снази од дојакошњих закона о њој, не може се мењати без претходне погодбе о томе с Банком, ни друкчије но што та погодба буде гласила.

III. Дојакошњи закони који остају у снази, у колико се овим законом о продужењу повластице не мењају, као и у колико се не мењају један другим, јесу:

1) Закон о Народној Банци од 6 јануара 1883 (*Збор. XXXVIII, стп. 402*);

2) Закон о изменама у закону о Народној Банци од 23 септембра 1885 (*Збор. XLI, стп. 494*);

¹ Овај 3-ћи члан тичао се првих двадесет и пет година трајања банчина. А за нових двадесет и пет година вреде одредбе закона о продужењу банчине повластице од 15 марта 1908, које за овим долазе под I, II и III. И остале одредбе овога закона дошле су даље свака на своје место.

3) Закон о изменама у закону о Народној Банци од 15 декембра 1893 (*Збор. XLIX, сџр. 516*);

4) Закон о изменама у закону о Народној Банци од 6 фебруара 1896 (*Збор. LI, сџр. 120*);

5) Закон о изменама у закону о Народној Банци (о величини банкноте) од 31 марта 1904 (*Збор. LIX, сџр. 360*);

А дојакошњи закони, који се тичу Народне Банке, а којима је вредност престала, или ће престати кад овај закон о продужењу повластице у живот ступи, јесу:

1) Закон од 22 марта 1898 (*Збор. LIII, сџр. 40*);

2) Закон о изменама у закону о Народној Банци од 23 јула 1898 (*Збор. LIII, сџр. 270*);

3) Закон од 31 јула 1898 (*Збор. LIII, сџр. 334*);

4) Закон од 20 августа 1900 године (*Збор. LV, сџр. 317*);

5) Закон (о основима за продужење повластице) од 31 марта 1904 год. (*Збор. LIX, сџр. 329*) (*изм. 15. III. 908*).

Чл. 4.

Основни капитал банчин има бити 20,000.000 динара, подељен у 40.000 акција, од којих свака гласи на 500 динара.

Капитал се може увећати кад то главни скуп акционара одлучи а Влада Краљевска одобри.

Акционари банчини дужни су уплатити сав још неуплаћени капитал на издану прву сџрију банчиних акција у 20.000 комада, и то: једну поло-

вину од овога, у 2,500.000 динара, по 125 дин. на акцију, дужни су уплатити најдаље за шест месеци, а другу такву половину најдаље за пет година, рачунајући ове рокове од дана кад овај закон у живот ступи.

За уплату прве половине употребиће се сви садашњи банчини фондови и резерве, осим фонда за зидање антрпота, фонда за потпомагање пољопривреде, фонда за амортизацију куће банчине, и пенсионога фонда банчиних чиновника, тако да ће акционари, ради уплате ове прве половине имати у готову положити онолико, колико по употреби фондова и резерве буде недостајало до 2,500.000 динара. Друга, пак, половина уплатиће се у реченом року; али та уплата може бити и делимична.

Кад потреба земаљског саобраћаја буде захтевала и даље увећање банчиног капитала, управа Народне Банке ће, било по својој иницијативи, било на захтев Краљевске Владе, изложити упису и II серију банчиних акција од 20.000 комада, и то по цени, која може бити нешто мања од цене банчиних акција прве серије на берзи у то доба, с тим, да добивени вишак преко номиналне вредности акција унесе у резервни банчин фонд.

Али акције ове друге серије, које имају гласити на име, и чији пренос мора бити потврђен од стране управе банчине, не могу прећи у својину страних држављана. (изм. 15. III. 908).

Чл. 5.

Банка се има сматрати за конституисану чим се званичним актом министра народне привреде констатује, да је 20.000 акција уписано и да је на њих извршена уплата прве четвртине. (6. I. 83).

ОДСЕК ДРУГИ

Д е л о к р у г

Чл. 6.

Краљевско - српска Привилегована Народна Банка радиће ове послове:

1. есконтовање и реесконтовање, куповање и продавање меница, вараната од српских и других производа на сместиштима у земљи, разних трговачких вредности, упутница српске државне благајне (bons du trésor) и државних купона под условима који ће се Статутима одредити ;

2. куповање и продавање злата и сребра ;

3. давање зајмова на залогу:

а) злата и сребра ;

б) српских државних облигација ма које врсте (облигација, лозова, бонова итд.) као и облигација и заложница за које српска држава јамчи ;

4. давање зајмова новчаним заводима по текућем рачуну, на основу залогe у њиховим портфељским меницама ;

5. примање новаца и других вредности просто на чување ;

6. примање новаца и других вредности на

текући рачун, и с тим у свези издавање упутница или чекова;

7. исплаћивање ефеката, на залогу којих Банка даје зајмове, као и купона њихових, ако им је прошао рок за исплату, а нису застарели;

8. наплаћивање и исплаћивање за рачун приватних лица, завода, корпорација (цркава, општина, еснафа и т. д.).

Осим ових послова Банка може вршити и дужност државног благајника, под условима које са Владом закључи.

9. Банка може куповати и продавати за туђ рачун (на рачун банкарско-комисионих послова): злато, сребро, хартије од вредности, као и друге трговинске вредности;

10. посредовање при остваривању зајмова за рачун државе, округа, срезова, општина, као и индустријских и трговачких предузећа земаљских. (изм. 23. IX. 85, 15. XII. 93 и 15. III. 908).

Чл. 6. а.

Благајнички бонови, о којима је реч у члану 6-ом, тачки 1-ој, закона о Народној Банци, двојаки су: редовни и ванредни. Ови последњи носе име: бонови за подлогу обртног капитала.

За есконтовање редовних бонова вреди оно што је одређено банчиним Статутима. А за есконтовање бонова за подлогу обртног капитала вреди оно што се о томе овим законом прописује. (изм. 15. III. 908).

Чл. 6. б.

Бонове за подлогу обртног капитала есконтоваће код Банке само Главна Државна Благајница, искључиво ради стварања обртног капитала, кад јој се за њ укаже потреба.

Ових бонова Народна Банка есконтоваће највише 10,000.000 (десет милиона) динара у сребру. (изм. 15. III. 908).

Чл. 6. в.

На есконтовање ових бонова за подлогу обртног капитала Банка ће наплаћивати интерес на суму до пет милиона динара 2⁰/₀, а преко 5,000.000 1¹/₂⁰/₀. (изм. 15. III. 908).

Чл. 6. г.

За потраживање по овим боновима не може Банка тражити никакве особене залогe. Само се служба и овим боновима мора уносити у свакогодишњи финансијски закон. (изм. 15. III. 908).

Чл. 6. д.

И за банкноте, издане на есконтовање ових бонова, мора у банчиним благајницама стајати одређена метална подлога (у сребру или у злату) у четрдесет процената. А тако исто ни ови бонови не могу бити с роком дужим од три месеца.

Сума банкнота које гласе на сребро, у колико се на есконтовање ових бонова, и на набавку потребне одређене металне подлоге ради тога есконтовања изда, неће се рачунати у ону суму, која

се у овим банкнотама може највише издати по члану 11-ом закона о Народној Банци. (*изм. 15. III. 908*).

Чл. 6. ђ.

Под куповином и продајом злата и сребра, о чему се говори у члану 6-ом, тачки 2-ој, закона о Народној Банци, има се разумети куповина и продаја ради банчиних послова, ради њене емисионе радње и потребне металне подлоге, као и ради преобраћаја у злато зараде у сребру.

О свакој куповини и продаји злата водиће се у банчиним књигама особени рачун, и могућна зарада на томе припадаће свакад сва држави.

Држава може, по својој потреби, у свако доба, чинити код Банке привремену размену злата и сребра: може полагати Банци своје злато и на њ дизати од Банке једнаку количину њених банкнота у сребру преко мере одређене за издавање ових банкнота, и може затим, по својој потреби, Банци ове њене банкноте враћати, а своје злато од Банке дизати, све без икакве накнаде за то. (*изм. 15. III. 908*).

Чл. 6. е.

Народна Банка моћи ће чинити кредите само оним домаћим новчаним заводима, који од својих дужника, ни под којим именом, не буду на дуг наплаћивали више од 3% преко интересне стопе колика кад буде код Банке за приватне дужнике. (*изм. 15. III. 908*).

Чл. 6. ж.

Народна Банка даваће зајмове на залогу обвезница Савеза Земљорадничких Задруга и примаће у реесконт менице Савеза Занатлијских Задруга кад га буде. Но и овде не може рок бити дужи од 92 дана. (*изм. 15. III. 908*).

Чл. 7.

Кр. срп. прив. Народна Банка има искључиво право, да издаје банкноте, тј. упутнице које не носе интереса а гласе да се доносиоцу исплате звечећим новцем, чим се поднесу каси банчиној. (*6. I. 83*).

Чл. 8.

Народној Банци није дозвољено да се упушта у берзанске шпекулације. Није јој дозвољено ни да се упушта у трговачке радње осим оних, које су у члану 6-ом изложене.

Забрањује јој се, да своје сопствене акције купује, или да на њихову залогу зајмове даје.

Она не може узајмити нити давати зајмове на залогу непокретних добара, као и на залогу акција и облигација приватних друштава, и не може имати никаквог учешћа, било посредно, било непосредно у индустријским предузећима.

Она не може прибавити више непокретног имања, него колико јој је за саму радњу њезину преко потребно.

Но ако тражење банчино дође у опасност,

онда се оно може обезбедити и покретним и непокретним имањем дужника. У том случају може Банка ради свога намирења и купити то имање, само ће се после старати, да га што скорије препрода, тако како ће се што више очувати од штете. (изм. 23. IX. 85).

ОДСЕК ТРЕЋИ

О банкнотама

Чл. 9.

Банкноте Народне Банке двојаке су: једне гласе на злато, а друге на сребро.

Банкноте на злато могу гласити на суме од 20, 50, 100, 500 и 1000 динара, а банкноте на сребро могу гласити на суме од 10, 50 и 100 динара.

Управа Народне Банке, по претходном одобрењу министра народне привреде, одређиваће које ће се врсте банкнота штампати и у течај пуштати. (изм. 23. IX. 85, 15. XII. 93. и 31. III. 904).

Чл. 10.

Народна Банка дужна је да исплати сваку своју банкноту и то златом ону, која гласи на злато, а сребром ону, која гласи на сребро, по пуној номиналној вредности и без икаква одбитка, чим се њезиној главној каси поднесе и исплата затражи.

На свакој банкноти треба да је исказана ова обавеза банчина.

Но министар народне привреде може овластити управу Народне Банке, да исплату годишњих банкнота може вршити и у сребру до извесног процента.

Она је дужна и да врши размену банкнота једне врсте (типа) за банкноте друге врсте (типа).
(изм. 23. IX. 85, 15. XII. 93 и 15. III. 908).

Чл. 11.

Банкноте, које се у течај пусте, морају бити осигуране златом и сребром и другим вредностима трговачким и финансијским, које се лако и сигурно могу претворити у злато и сребро, а на име: пословним меницама којима је подлога еспап или готов новац, есконтованим са роком не дужим од 92 дана, и са најмање два сигурна потписа, меницама на стране пијаце (девизе), еспапницама (варантима) с кратким роком, државним боновима (bons du trésor), купонима државних и других јавних зајмова, којима рок није дужи од 92 дана, обвезницама државним, примљеним у залог у вредности, која не прелази три четвртине њихове пијачне цене, обвезницама Савеза Земљорадничких Задруга, и меницама Савеза Занатлијских Задруга, кад га буде.

Банка не може никада пустити у течај више банкнота, него два и по пута толико, колико свега злата и сребра у својим касама има. Али за банкноте, које гласе на злато, ова метална готовина мора бити бар за три четвртине у самом злату; а

за новчанице које гласе на сребро, ова метална готовина може бити како у сребру тако и у злату, а и мешовито, и у злату и у сребру.

Ових банкнота, које гласе на сребро, редовно не може Банка издати више од пет пута онолико колико јој је уплаћени капитал. И само изузетно, моћи ће ова мера у издавању банкнота прећи највише за једну њену десетину, и то у случају ванредне и преке потребе, по особеном одобрењу Краљевске Владе, и под условом да се издани вишак повлачи чим престане потреба која га је изазвала. (*изм. 23. IX. 85, 15. XII. 93, 6. II. 96, 22. III. 98, 23. VII. 98, 31. VII. 98, 20. VIII. 900, 31. III. 904 и 15. III. 908*).

Чл. 11. а.

Кад Краљевска Влада и Народна Банка буду нашле, да су земаљске привредне и финансијске прилике погодне за регулисање валуте, оне ће споразумно приступити томе послу.

Пошто се валута регулише, Народна Банка биће дужна да све своје банкноте, које гласе на сребро, замени банкнотама, које ће гласити на злато.

Али те банкноте, које ће гласити на злато, Народна Банка исплаћиваће уз злато и сребром, на начин који ће се између Краљевске Владе и Народне Банке одредити и законом утврдити. (*изм. 15. III. 908*).

Чл. 11. б.

Народна Банка има право да у течај пуштене банкноте повуче из течаја и да их замени другима, које морају бити од исте вредности.

Ради овога Банка мора издати позив и у позиву описати банкноту, која се из течаја повлачи. Позив се мора штампати у званичним новинама три пута; тако да од једног до другог пута прође најмање педесет, а не више од сто дана. Кад од дана последњег изласка позива у новинама прође пет година, Банка после није дужна примити ни једну такву банкноту. (*изм. 15. XII. 93 и 15. III. 908*).

Чл. 12.

Све државне касе и касе што под надзором државе стоје, примаће банкноте кр. срп. прив. Народне Банке при свакој уплати у пуној номиналној вредности. (*изм. 23. IX. 85*).

Чл. 13.

Фалсификовање (лажно прављење, подражавање, преиначавање) банкнота Народне Банке, њених акција, као и купона и талона, казниће се по прописима казненог законика, који вреде за кривице због прављења лажних новаца. А фалсификовање свих осталих исправа банчиних казниће се по прописима казненог законика, који вреде за кривице због фалсификовања јавних исправа. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 13. а.

О стању својих послова и количини банкнота у оптицају Народна ће Банка сваких осам дана саопштавати изводе у службеним новинама.

Ближе одредбе о томе прописаће се статутима по споразуму са министром народне привреде. (изм. 15. III. 908).

ОДСЕК ЧЕТВРТИ

О управи

Чл. 14.

Управу кр. срп. прив. Народне Банке води Управни Одбор, на челу којег стоји Гувернер.

Управни Одбор треба да има најмање 6 а највише 12 чланова. Њих бира главна скупштина акционара на четири године. Начин бирања, као и делокруг управног одбора, одредиће се ближе Статутима банчиним. (изм. 23. IX. 85).

Чл. 15.

Гувернер мора бити српски поданик, који је као такав најмање 7 година у Србији провео. Управни Одбор бира три кандидата за гувернера и предлаже преко министра Краљу на избор и потврду, као што се Краљевским указом и поставља и разрешава.

Плату гувернерову одређује одбор.

Ако се за гувернера избере државни чиновник у служби, он задржава сва права чиновничка и

године службе проведене у Банци рачунају му се као године проведене у служби државној. Пенсија ће му се рачунати према плати, коју је имао пре него што је за гувернера постављен.

Делокруг и дужности гувернера одредиће се изближе банчиним Статутима. *(изм. 15. XII. 93).*

Чл. 15. а.

Ради вршења надзора над целим радом Народне Банке, постојаће Надзорни Одбор, који ће се састојати из 7 чланова.

Њих бира скупштина акционара на 5 година.

Начин бирања и круг рада Надзорног Одбора одредиће се Статутима. *(изм. 23. IX. 85).*

Чл. 15. б.

Ради оцене меница, поднесених Народној Банци на есконтовање, постојаће есконтни одбор.

Број чланова есконтног одбора, као и начин бирања и круг рада њиховог одредиће се такођер Статутима. *(изм. 23. IX. 85).*

Чл. 16.

На који ће се начин и кад сазивати Главни Збор акционара одредиће се Статутима.

На Главном Збору дају права гласа:

5	акција	на	1	глас
15	"	"	2	гласа
25	"	"	3	"
35	"	"	4	"

50	акција	на	5	гласова
75	„	„	6	„
100	„	„	7	„

Сваких 20 акција преко сто даје права на један глас више.

Но нико не може више имати од 30 гласова ма колики број акција да притежава. (*изм. 23. IX. 85.*)

ОДСЕК ПЕТИ

О правима банчиним

Чл. 17.

Кр. срп. прив. Народна Банка има право да на своме печату носи грб Србије. (*б. I. 83.*)

Чл. 17. а.

За Народну Банку не вреде ограничења, која су у грађанском закону за уговоре о зајму прописана.

И без изречног уговора Банка има право да од својих дужника, који јој ма какав дуг на време не плате, тражи поред интереса и интерес на интерес после свака три месеца до наплате. (*изм. 15. XII. 93.*)

Чл. 17. б.

За све спорове, било банчине против других, било других против Банке, надлежан је Трговачки Суд у Београду.

Тако је исто овај суд надлежан и за забране

и обуставе, које би Банка тражила против својих дужника из кога било места у Србији.

Обезбеда, коју Банка тражи, има се дати како за главни дуг и интерес, тако и за трошкове, који по закону на спорни предмет свега долазе рачунећи и оправдање обезбеде.

Извршна власт дужна је најскорије слати Банци у овереном препису списак пописаних ствари у забрану или обуставу, а попис и процену дужна је вршити по прописима закона о стечајном поступку. *(изм. 15. XII. 93).*

Чл. 17. в.

Пресуде против дужника банчиних морају се најскорије извршити.

Продаја, било покретног било непокретног имања банчиног дужника, огласиће се трипут у званичним новинама. Од дана последњег огласа у новинама до дана продаје не сме проћи више од тридесет ни мање од десет дана.

Осим тога, продаја ће се и нарочито саопштити Банци у сваком случају, а дужнику, повериоцима обезбеђеним, и смесницима (заједничарима) само онда, ако ова лица имају стално место становања у Србији, тако да им се може саопштити кад је продаја одређена, или ће се место њих саопштити њиховим заступницима са таквим сталним местом становања у Србији, ако су та лица своје заступнике на време власти именовала. *(изм. 15. XII. 93).*

Чл. 18.

Имовина и доходци банчини ослобођавају се свих пореза, такса и дажбина за време трајања концесије. Исто тако ослобођени су од такса регистри и записници банчини, као и сви документи, квите и признанице банчине и њених филијала. (б. I. 83).

Чл. 19.

Књиге кр. срп. прив. Народне Банке и изводи из њих, а потписани како Статутима одређено буде, имаће силу јавних докумената. (б. I. 83).

Чл. 20.

Банка има преимућствено право, да се из вредности код ње депонованих и заложених наплати првенствено за своја потраживања. Исто се тако првенствено може наплатити из покретних ствари својих дужника кад се те ствари ма у које време и за ма какву цель у притежању Банке нађу.

Банка се Народна из овде поменутих вредности може наплатити и непосредно без утицаја суда.

Ово све вреди и за случај кад дужник умре или кад како год постане неспособан да својим имањем располаже.

Ово банчино право намирења из оваквих вредности и ствари код ње на име њенога дужника, не може Банци бити окрњено ни ако би ко трећи, који није њен дужник, доказао да он на ове вредности и ствари има какво раније право, па ма то

било и само право својине. У оваквом случају трећем остаје право да се равна са самим дужником банчиним. *(изм. 15. XII. 93).*

Чл. 21.

Онај, који би хтео да стави забрану или секвестар на вредности (у новцу или папиру), које су код Банке депоноване, или на потраживања, која се код ње платити имају, треба да се обрати надлежном суду, који ће само моћи одобрити забрану или секвестар, но без оштете банчних права.

Али у свима овим случајима Банка је овлашћена, да у суд депонује вредности или дотичну суму потраживања на трошак сопственика или пријемника права. *(6. I. 83).*

Чл. 22.

У случају кад сопственик код Банке депонованих вредности умре или падне под стецште, стараоци масе или пуномоћници наследника дужни су да о томе известе Банку преко суда и да јој означе лица, која могу располагати овим вредностима.

У случају да Банка о томе не би била извештена, она не гарантује за штете које би могле произићи за повериоце или наследнике. *(6. I. 83).*

Чл. 23.

Где се зајам, који Банка учини општинама или окрузима, има вратити исплатом од приреза,

па се интерес и отплата не врше на утврђене рокове, Банка ће представити стање ствари Влади, а ова ће узети на себе, да у име општине или округа наплати дужне суме, као што наплаћује порезу, и да их преда каси банчиној. (6. I. 83).

ОДСЕК ШЕСТИ

Надзор владин

Чл. 24.

Надзорно право владино извршиваће непрекидно комесар, кога ће наименовати Краљ указом на предлог министра народне привреде.

Комесар је државни чиновник, а плата његова пада на трошак Народне Банке.

Комесар ће нарочито надзиравати издавање банкнота, као и да се управа у томе строго придржава овога закона и банчиних Статута.

Он има права присуствовати у свима седницама Управног Одбора као и на главним скупштинама, и кад би налазио да је нека одлука противна Статутима или и законима земаљским, има право обуставити извршење такве одлуке, док Влада питање о томе не реши. (6. I. 83).

ОДСЕК СЕДМИ

Резервни фонд, подела добити, ликвидација

Чл. 25.

Чист доходак, који остаје на расположењу, по одбитку свију трошкова једногодишње радње, сачињава добит банчину те године.

Од чисте годишње добити, по одбитку 6% за акционаре на уплаћени капитал и по одбитцима: за резервни фонд и за тантијеме управи и чиновницима, припада 30% Државној Благајници, а остатак акционарима на дивиденду.

За све време трајања повластице одбијаће се од чисте годишње добити: за резервни фонд највише до 15%, а за тантијеме управи и чиновницима највише до 10%.

Још какво одбијање од чисте годишње добити, на друге какве циљеве, моћи ће Банка чинити само по споразуму са Краљевском Владом. (*изм. 23. IX. 85 и 15. III. 908*).

Чл. 25. а.

Право наплате интереса и дивиденде застарева акционарима за пет година, рачунећи од дана кога је Банка преко званичних новина објавила да ће интерес или дивиденду плаћати. (*изм. 15. XII. 93*).

ОДСЕК ОСМИ

Судско уништавање (амортизација) банчиних акција и исправа

Чл. 25. б.

Не може бити судског уништења (амортизације) банкнота Народне Банке, нити икојим начином Банка може бити обавезна да коме за изгубљене или упропашћене банкноте изда друге.

Само за поцепане банкноте или за комаде њи-

хове даваће Банка сразмерну накнаду по правилима, која Влада Краљевска одобри.

А изгубљене или упропашћене акције Народне Банке, купони интересни и дивидендни, талони и остале исправе, које Банка издаје, могу се судски уништити (амортизовати) по прописима који се ниже излажу. (изм. 15. XII. 93).

Чл. 25. в.

За уништење исправа Народне Банке надлежан је Трговачки Суд у Београду. (изм. 15. XII. 93).

Чл. 25. г.

Уништење код Суда може тражити само господар исправе или његов законити заступник, и само онда ако исправа није већ пре тражења по законима застарела.

Акт, којим се код Суда уништење тражи, мора ово садржати:

1. препис исправе, или главну њену садржину и знаке распознавања, као што су: име саме исправе, број, датум, вредност (именита и уплаћена), име на кога исправа гласи, *йреноси йуни или ойво-рени* (бланко) итд.;

2. опис догађаја или начина којим је исправа изгубљена или упропашћена, или којим се мисли да је то било;

3. доказе о господарству на исправу и о догађају на који је исправа изгубљена или упропашћена, или ако доказа нема изјаву, да ће се потражилац на своје наводе заклетити. (изм. 15. XII. 93).

Чл. 25. д.

Акт се мора поднети у два примерка, оба оверена од оне власти, која по закону исправе оверава.

Један примерак доставиће Суд Народној Банци на одговор. Банка ће одговорити у року од 10 дана. И кад Банка одговори, или, ако и не одговори, кад прође овај рок од 10 дана, Суд ће одредити рочиште за извиђај ствари. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. ђ.

Суд ће решити да има места тражењу, и по томе да ће се даље радити што је за коначно уништење исправе потребно:

1. ако је Банка признала да постоји онаква исправа, за какву се тражи да се уништи; и при том

2. ако је потражилац своје наводе бар до вероватности доказао, или, место тога

3. ако потражилац остане при изјави да ће заклетву положити, у коме ће случају Суд под тим условом и издати решење; или, место тога обојега

4. ако сама Банка изјави да има места тражењу.

Решење ће Суд и Банци доставити. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. е.

Кад буде овако решење извршно (ако је њиме досуђена потражиоцу заклетва, кад се и закуне, или кад му Банка заклетву опрости), Суд ће издати оглас преко званичних новина, да ће по овоме тражењу исправу уништити, ако се нико други за

њеног господара не појави у року, који се за то оставља. Оглас ће се трипут у новинама штампати. (изм. 15. XII. 93).

Чл. 25. ж.

Кад се уништавају акције Суд ће о овоме уништавању известити и Народну Банку.

И Народна ће Банка сваки пут кад се сазива редовни годишњи збор акционара, на крају позива или одмах испод позива изложити, за које бројеве акција стоји код Суда тражење да се униште, као и који су бројеви већ судски уништени.

За ово ће потражилац платити Банци од сваке акције по пет динара. Суд ће позвати потражиоца да ово плати пре него изда оглас, и спровешће Банци кад је о огласу извести, (изм. 15. XII. 93).

Чл. 25. з.

За акције и купоне рок за уништење је пет година и један месец, који се рачуна:

1. код акција од дана када је оглас трећи пут у званичним новинама изашао;

2. код купона интересних и дивидендних, за сваки купон од одређеног дана за његову исплату, било да је тај дан прошао, било да није. Само у случају, кад је тај дан прошао, рок овај не може бити никада краћи од 180 дана, рачунајући од дана кад је оглас трећи пут у званичним новинама изашао.

За талоне рок је година дана, који се рачуна од дана кад се за њих може добити нов купонски

лист, било опет да је тај дан прошао, било да није. Само у случају кад је тај дан прошао, ни овде не може бити никада овај рок краћи од 180 дана, рачунећи од дана кад је оглас трећи пут у званичним новинама изашао.

За све остале исправе рок је 180 дана рачунећи од њихова рока, ако рок имају, а иначе од дана кад је оглас трећи пут у званичним новинама изашао. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. и.

Банка не може одрећи исплату купона, ни каматних ни дивидендних, који јој се на исплату поднесу, због тога што је ко тражио да се они униште, ако још и коначно нису уништени (чл. 25. л.). Тако исто не може одрећи ни издавање купонског листа на талон, који јој се поднесе, ако и он није коначно уништен. Најпоследне не може Банка одрећи исплату или издавање друге какве вредности по исправу, која јој се за то поднесе од кога било лица, које преносом, пуним или отвореним (бланко) доказује да је оно господар исправе. То пре коначног уништења може Банка учинити само онда, ако је потражилац уништења израдио код Суда и обуставу, а обустава се може тражити, и од Суда одобрити, само ако се испуне захтеви за тражење обустава по закону о грађ. суд. поступку. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. ј.

Ако се у остављеном року појави ко као го-

сподар исправе, која се тражи да уништи, и Суду поднесе саму исправу или доказе да он исправу има, онда се прекида даљи рад по тражењу уништења. Издаје се по томе решење потражиоцу уништења, Банци и појављеном господару. Потражилац уништења упућује се овим решењем на парницу против појављеног господара, ако се успеху нада, а исправа или доказ о њој враћа се појављеном господару, ако потражилац уништења није одвојено израдио обуставу. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. к.

Ако се у остављеном року нико на Суду не појави као сподар исправе и исправу не поднесе, онда потражилац уништења може захтевати, да се исправа коначно уништи. У акту, којим то захтева, мора поднети:

1. извршно решење којим му је одобрено уништење;

2. сва три броја званичних новина, у којима је изашао оглас о уништењу;

3. уверење од Банке, да она није исплатила исправу, за коју се тражи да се уништи. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. л.

Ако то не поднесе, или ако Банка буде већ исплатила исправу, онда ће Суд захтев одбити.

А ако то поднесе, онда ће Суд издати решење, да се исправа коначно уништава и огласиће то

трипут преко званичних новина, кад решење буде извршно. Решење ће доставити и Банци. (*изм 15. XII. 93*).

Чл. 25. љ.

Кад решење о коначном уништењу буде извршно, уништена исправа нема даље никакве вредности према Банци ма у чијим се рукама налазила, а потражилац уништења може после захтевати да му Банка изда нову акцију и да му за друге уништене исправе, које нису акције, учини исплату или изда вредности.

На изданој новој акцији биће назначено, да је она издана уместо уништене и по чијем захтеву и по ком решењу.

Уз акцију Банка неће издавати потражиоцу и купоне с талоном, него ако је потражилац уз акцију уништио и купоне, Банка ће му купоне исплатити о року за уништење купона, а ако је уз акцију уништио и талон, Банка ће му издати даљи купонски лист о року за уништење талона, кад јој се још онда поднесе и нова акција за тај талон.

Исто тако кад је уништен сам талон, Банка ће о року за уништење талона издати нов купонски лист само ономе, који поднесе акцију од тога талона. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. м.

Потражилац уништења, и док се уништење не изврши, дужан је испуњавати све обвезе, које

падају на имаоца оне исправе, за коју је он тражио да се уништи. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. н.

Ако потражилац уништења не захтева да се коначно униште интересни или дивидендни купони за три месеца од како то захтевати може, или ако по коначно уништеним купонима не дигне интерес или дивиденду ни за три месеца од како је извршено решење, којим су купони коначно уништени, онда нема после права на тражење интереса или дивиденде по тим купонима. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 25. њ.

Све таксе и трошкове око уништења сноси сам потражилац уништења. (*изм. 15. XII. 93*).

Чл. 26.

II

Најмање за годину дана пре него што се наврши рок трајању Народне Банке, ако се то трајање законодавним путем не продужи, управа ће њена дужна бити да предузме извлачење банкнота Народне Банке из течаја, исплаћујући их доносиоцима звечећим новцем. Ако се рок трајању наврши или иначе Банка радити престане, а у течају се налази још њених банкнота, управа ће дужна бити да главној државној каси положи у звечећем новцу вредност која одговара у течају налазећим се банкнотама, како би државна каса отуда могла исплаћивати банкноте, које се накнадно на исплату поднесу.

Ова ће се исплаћивања продужавати за десет година од дана кад се огласом у званичним новинама публика позове да банкноте на исплату подноси. По истеку тога рока, оне се више исплаћивати неће, а фонд, који у каси претекне, припашће држави као својина. (6. I. 83).

III

Министар народне привреде овлашћује се, да према напред изложеним основима изради Статуте Привилеговане Народне Банке, да их обзнани и упис на акције у Србији отвори, прописав услове за то. У исто време може он отворити упис на једној или више страних новчаних пијаца, но страним уписницима одобриће он и издати само онај број акција, који после закљученог уписа у Србији неуписан остане, а може одобрити и да нека Банка првог реда прими на себе да упише све оне акције, које преостану у Србији неуписане.

Трошкове које Министарство за Народну Привреду при томе имало буде, оно ће као привремени свој издатак наплатити од Народне Банке, чим се ова конституише. (6. I. 83).

IV

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потпише. (6. I. 83).

Овај закон ступа на снагу кад га Краљ потпише и обнародује се у службеним Српским Новинама. (изм. 15. III. 908).
